

Torsdag, 16 maj 2019

Børn i udsatte positioner – pædagogik der virker

Skrevet af Ida Storm

Ny CRUNCH-forskning tyder på, at børn har mere lige chancer i Danmark end i USA allerede når de starter i folkeskolen. Dagtilbud antages at spille en rolle for udligning af børneulighed. Et nyt forskningsprojekt sætter fokus på best practice i 10 dagtilbud, der er særligt gode til at inkludere udsatte børn. Få en forsmag her og hør forskeren fortælle under sommerens konference.

Yadid Levy/Norden.org

Hvordan kan børneulighed udlignes, så alle børn får de bedst mulige chancer i livet?

Det arbejder forskergruppen CRUNCH løbende på at undersøge – og i den proces samler de store mængder af data, der kan beskrive effekten af tidlige indsatser i Danmark. I et studie, som gruppen netop har udgivet, viser de, at børneuligheden er større i USA end i Danmark (1). At det danske samfund bærer præg af større lighed end det amerikanske er ikke nogen nyhed. Det er dog nyt og interessant, at studiet retter fokus mod børns præstationer tidligt i folkeskolen: for det ser ud til, at der er forhold i det danske samfund der medfører, at børn fra de mest fattige familier klarer sig forholdsvis bedre allerede i starten af folkeskolen end det er tilfældet i USA. Spørgsmålet er hvad det er for nogle tidlige forhold, der ser ud til at udligne børneuligheden mere effektivt i Danmark end i USA?

Forsker: Udligning af børneulighed i Danmark starter før folkeskolen

Danmark er det land i Europa, hvor flest børn fra 0-2 år gør brug af dagtilbud. Når det gælder andelen af børn, der går i institution fra de er 3 år og frem til skolealderen, så overgås vi kun af Island (2).

"Det er ret interessant, at børn fra de fattigste hjem er mindre bagud i Danmark sammenlignet med USA"

Hans-Henrik Sivertsen, forsker

For børn i udsatte positioner kan ophold i dagtilbud spille en rolle for deres muligheder for at klare sig i skolen. CRUNCH-forsker Hans-Henrik Sievertsen fortæller: *"Det er ret interessant, at børn fra de fattigste hjem er mindre bagud i Danmark sammenlignet med USA. Da vi har målt på skolepræstationer allerede i 2.klasse, så er det sandsynligvis ikke kun på grund af folkeskolen, at uligheden er mindre i Danmark.*

Hvis vi antager, at den udvikling og læring, der starter i førskolealderen er vigtig for børns læring igennem hele barndommen, så ville vi også forvente, at vi i Danmark måske ser mindre ulighed blandt skolebørn end i USA, fordi langt flere af de danske skolebørn har gået i dagtilbud med uddannet personale end det er tilfældet i USA". Han tilføjer: "Det skal dog fremhæves, at det er et måske."

Hvis dagtilbud har betydning for de udsatte børns livschancer - især børn i udsatte positioner - så er næste spørgsmål hvorfor og hvordan det går til? I et nyt forskningsprojekt sætter forskerne Charlotte Ringsmose og Lone Svinth (DPU) fokus på, hvad der kendetegner den pædagogiske tilgang i ti dagtilbud, der af de kommunale forvaltninger er blevet vurderet som særligt virkningsfulde og af høj kvalitet for børn i udsatte positioner (3).

"Forskerne ser, at de dagtilbud, som er særligt virkningsfulde for børn i udsatte positioner, netop er gode til at fastholde disse børn i fællesskabet"

Udsathed i dagtilbud – vigtigt at børnene ikke "gøres forkert"

I dagtilbud kan børn i udsatte positioner hurtigt havne uden for fællesskabet – det gælder ikke bare i børnegruppen, men også i kontakten med de voksne. Denne eksklusion har ifølge Charlotte Ringsmose og Lone Svinth central betydning for børnenes identitetsdannelse og mulighed for at indgå i senere fællesskaber, eksempelvis i skolen. Forskerne ser, at de dagtilbud, som er særligt virkningsfulde for børn i udsatte positioner, netop er gode til at fastholde disse børn i fællesskabet – og det gør de blandt andet ved at undgå at "gøre børnene forkert". Når voksne reagerer på måder, der markerer, at børns adfærd er uønsket, er det nemlig med til at holde børnene uden for fællesskabet. Det pædagogiske valg af ikke at "gøre børnene forkert" kommer til udtryk i følgende konkrete handlinger:

- Relativt få reguleringer af såkaldt 'uønsket adfærd'
- Det 'tilladte' repertoire for børns handlinger er relativt stort
- Børn, som udviser såkaldt 'uønsket adfærd', udkammes ikke
- Der er en udtalt pædagogisk bestræbelse på at tilbyde inkluderende samspil
- Ved at forebygge konflikter eller via en konfliktløsning, som barnet finder opbyggelig

I de dagtilbud, der er særligt gode til at inkludere børn i udsatte positioner, bærer kulturen samtidig præg af en åbenhed over for at diskutere pædagogiske handlinger for således at blive klogere i fællesskab.

Pexels

Gode relationer kan forebygge adfærdsforstyrrelser hos børn

Selvom en række nordiske studier viser, at trygge og positive relationer mellem børn og pædagogiske voksne i dagtilbud både kan forebygge adfærdsforstyrrelser hos børnene og fremme sprogudvikling, så konstaterer forskerne en fortsat manglende erkendelse af, at alle børn ikke har samme forudsætninger for at orientere sig i forhold til voksnes pædagogiske krav og forventninger. Og det er denne manglende erkendelse, der kan lede til at de voksne i dagtilbud kommer til at fastholde børn i udsatte positioner udenfor fællesskabet, når de ikke kan "opføre sig ordentligt".

"De kommuner, som har flest børn i udsatte positioner, er ligeledes de kommuner som er økonomisk svagest".

Lone Svinth, forsker

Kommuner med flest børn i udsatte positioner har de tomme kasser

Ringsmose og Svinths undersøgelse samler bud fra virkelighedens pædagogiske verden på hvilke pædagogiske handlinger, der kan sikre en bedre inklusion af udsatte børn i fællesskabet – en erfaring, som børnene kan tage med sig i livet og bruge i mødet med nye fællesskaber. Men selvom vi er blevet klogere på hvad der kan virke tidligt i de udsatte børns institutionsliv, så er der fortsat store strukturelle barrierer. Lone Svinth fortæller: "En af udfordringerne i Danmark er – som jeg ser det – at kommunerne er stillet meget forskelligt. De kommuner, som har flest børn i udsatte positioner, er ligeledes de kommuner som er økonomisk svagest. De bliver derved dobbelt udfordret". Selvom forskerne nu har en idé om hvordan udsatte børn kan styrkes gennem dagtilbud, så er det en svær opgave at løfte, når midlerne ikke er tilstede.

[Hør Lone Svinth fortælle om virkningsfuld pædagogisk praksis her.](#)

Se [her](#), hvis du vide mere om CRUNCH og forskning i tidlige indsatser på børneområdet.

Kilder

1. [Jamil de Montgomery C & Sievertsen HH: The Socio-Economic Gradient in Childrens Test-Scores. Nationaløkonomisk Tidsskrift 2019:1.](#)
2. <https://www.mm.dk/tjekdet/artikel/flest-boern-daginstitutioner>
3. [Ringsmose C. & Svinth L: Virkningsfuldt Pædagogisk Arbejde i Dagtilbud. DPU, Aarhus Universitet, 2019.](#)

• Faktaboks:

CRUNCH – Center for Research on Universal Child Policies – er et samarbejde mellem VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, Aarhus Universitet, Københavns Universitet, Frederiksberg Kommune og Center for Børneliv. CRUNCH er et flerårigt projekt, der undersøger effekten af tidlige, universelle børneindsatser i Danmark.

Læs mere om CRUNCH [her](#).

Konference: Tidlig indsats - hvad virker?

Torsdag d. 20. juni 2019 inviterer Center for Børneliv, Københavns Professionshøjskole, VIA University College og CRUNCH til konference om *tidlig indsats* i Aarhus. Forsker og lektor Lone Svinth er én af oplægsholderne på konferencen.

Læs mere og tilmeld dig konferencen [her](#).

Tweet

Like

Be the first of your friends to like this.